

Meksikas narkokarteļi aktīvi iesaistās nelegālās koksnes tirdzniecībā

Avoti: zemeunvalsts.lv un pasaules meža nozares informācijas vietnes

Ziņojumā *Frontiers of Plunder*, ko publicējusi organizācija GI-TOC, norādīts, ka Meksikas narkokartelis *Sinaloa*, konkrēti tā grupējums *Los Salgueiro*, un to pretinieki - ar CJNG- *Cartel de Jalisco Nueva Generacion* saistītā policistu kriminālā grupējuma *La Línea* pārstāvji realizē kokmateriālus no Sjerras Tarahumaras par 172 miljoniem ASV dolāru, izmantojot pamatiedzīvotāju meža platību koncesijas.

Narkokarteļi pārvalda situāciju lielā daļā Meksikas

Ar Sinaloa narkokarteli saistītas grupas Meksikas Sjerra Tarahumara reģionā pārvalda nelegālu kokmateriālu tirdzniecību, kuras vērtība sasniedz 172 miljonus ASV dolāru gadā, tā ir līdzvērtīga visam Čihuahua štata legālajam koksnes tirdzniecības apjomam. To apstiprina arī Globālā iniciatīva pret starptautisko organizēto noziedzību (GI-TOC), kuras 2026. gada janvāra ziņojumā *Frontiers of Plunder* par galvenajiem nelegālā tirgus dalībniekiem minēta Sinaloa kartela frakcija *Los Salgueiro* un ar CJNG karteli saistītā *La Línea*.

Meksikā nelegālā koksnes tirdzniecība ir cieši saistīta ar spēcīgākajiem noziedzīgajiem karteļiem, kuri pēdējos gados ir diversificējuši savus ienākumu avotus, papildus narkotiku tirdzniecībai pārņemot kontroli pār dabas resursiem. Tiek lēsts, ka aptuveni 70% no Meksikas iekšējā tirgū esošās koksnes ir nelegālas izcelsmes. Karteļi faktiski pārvalda lielas mežu platības Meksikā un daudzos reģionos to ietekme ir ļoti spēcīga un vietējās pašvaldības ir bezspēcīgas.

Biznesa shēma

Shēma ir tāda, ka sākumā Meksikas narkokarteļi pārņem varu pār t.s. *comisariados* – ievēlētajām komitejām, kas pārvalda indiāņu zemes. Pēc tam tiek izsniegtas viltotas mežizstrādes atļaujas caur

valsts mežsaimniecības centriem. Narkokarteli izmanto ar tiem saistītas kokzāģētavas, lai viltotu dokumentus un "atmazgātu" nelegālo koksni, padarot to par legālu produktu.

Bruņotas grupas ar varu pārņem vietējo kopienas, - *ejidos*, zemi, padzenot iedzīvotājus, tostarp raramuri un odami cilšu indiāņus. Jāuzsver arī, ka Meksika, ir viena no bīstamākajām valstīm vides aktivistiem, piemēram, 2021. gadā vien tika nogalināti 54 vides aktivisti, kas mēģināja traucēt grupējumiem. Tāpēc vides aktivistu sūdzības un histērija it kā par viņu interešu neievērošanu Eiropā šķiet absolūti nepamatota...Meksikā meži bieži vien tiek izcirsti ne tikai koksnes pārdošanai, bet arī lai atbrīvotu vietu magoņu un marihuānas plantācijām vai nelegāliem lidlaukiem.

Optimisms ir pāragrs

Meksikas vides aizsardzības aģentūra - PROFEPA, no 2024. gada janvāra līdz 2026. gada februārim 28 valsts štatos uzsāka 176 izmeklēšanas par nelikumīgu mežizstrādi un konfiscēja vairāk nekā 11 000 kubikmetrus kokmateriālu, no kuriem, piemēram, kādā Čivavas mežizstrādes krautuvē vien tika konfiscēti vairāk nekā 500 kubikmetri balķu. CONAFOR – Meksikas valsts iestādes, kas ir atbildīga par valsts mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, aizsardzību un atjaunošanu, Čivavas biroja vadītājs GI-TOC izmeklētājiem norādīja, ka šajā štatā, kur koksnes ražošanas apjoms 3,3 miljardu Meksikas peso vērtībā gadā veido vienu trešdaļu no visa Meksikas kopējā apjoma, "nelegālā mežizstrāde noteikti pārsniedz legālo".

GI-TOC izmeklētāji pierādīja, ka *Los Salgueiro*, izmantojot nelikumīgas mežizstrādes koncesijas, piemēram, tikai no viena Baborigames zemes īpašuma ieguva 3 miljonus Meksikas peso. Nelegālā tirdzniecība Čihuahua štata valdībai izmaksā aptuveni 125 miljonus ASV dolāru gadā, un Boikonas, Gvačoči, Gvadalupes un Ballezas pašvaldībās ir konstatēts vislielākais mežaudžu zudums.

PROFEPA vadītāja Mariana Boja Tamborrella, ziņojot par 2026. gada februāra policijas operācijas rezultātiem daudzos Meksikas štatos, kad tika slēgtas 25 nelegālās kokzāģētavas un konfiscēti kokmateriāli, norādīja: "nesodāmība tiem, kuri iznīcina meža ekosistēmas, ir beigusies".

Šis paziņojums ir pārāk optimistisks, jo joprojām ļoti ietekmīgais Sinaloa kartelis, - īpaši *Los Salgueiro* frakcija un *Huarez* kartelis, kas izmanto bijušo policistu kriminālo bruņoto grupējumu *La Línea*, ir dominējošie spēlētāji Čivavas štatā, Savukārt CJNG grupējums joprojām kontrolē nelegālo mežizstrādi Halisko un Mičoakanas štatos.

Ietekme ir graužoša

Lai gan Meksika ir nozīmīga koksnes izstrādājumu eksportētāja, sasniedzot 4,6 miljardus USD 2024. gadā un lielākā daļa produkcijas nonāk regulētos tirgos, valstī nelikumīgā biznesa dēļ norisinās masveida atmežošanas process. Tikai 2023. gadā vien zaudēti 208 000 hektāru meža, kas grauž reģiona hidroloģisko sistēmu, izraisot sausumu un ūdens trūkumu un rada īstu ekoloģisko krīzi. Tiek iznīcinātas dzīvotnes daudzām retām sugām kā, piemēram, biezknābja papagailim *Rhynchopsitta pachyrhyncha* un daudzām citām. Savukārt ekonomiskie zaudējumi ir milzīgi. Saskaņā ar ASV valdības aplēsēm nelegālās koksnes tirdzniecības vērtība Meksikā var sasniegt pat 978 miljonus dolāru gadā

Valdības un starptautisko organizāciju rīcība

Meksikas valdība un starptautiskā kopiena ir pastiprinājušas pasākumus, lai ierobežotu karteļu ietekmi korrūpcijā, tomēr situācija joprojām ir kritiska budžeta samazinājumu un korupcijas dēļ.

Meksikas Vides ministrija kopā ar ANO Attīstības programmu – UNDP, 2025. gadā izstrādāja valsts mēroga rīcības plānu 2025.–2030. gadam, lai koordinētu cīņu pret nelegālo atmežošanu reģionālā un federālā līmenī.

Valstī notiek arī likumdošanas stiprināšanas pasākumi. 2025. gada nogalē tika pieņemts jauns “Likums pret izspiešanu”, kas iekļauj šo noziegumu sarakstā, par kuriem piemēro obligātu pirmstiesas apcietinājumu, tādējādi mēģinot ierobežot karteļu spējas kontrolēt vietējās kopienas.

Neraugoties uz solījumiem, 2026. gada budžetā vides institūcijām, gan Vides ministrijai, gan PROFEPA finansējums tika samazināts par aptuveni 3-4%, kas apgrūtina reālu uzraudzību Meksikas mežos.

Valsts Tieslietu ministrija aprīļa beigās Meksikas noziedzīgās organizācijas iekļāva ārvalstu teroristisko organizāciju sarakstā, paplašinot **Lacey Act* likuma piemērošanu jebkuram importētājam Savienotajās Valstīs, kas iepircis kokmateriālus no narkokartelu kontrolētām piegādes ķēdēm. Šī klasifikācija paplašina ***Eiropas Savienības* pienācīgas rūpības noteikumu pārbaudi, par kuru joprojām pastāv jautājumi par to piemērošanu kriminālām piegādes ķēdēm, kas darbojas ārpus oficiālajiem eksporta kanāliem. Saskaņā ar Meksikas valsts federālajiem datiem, vienpadsmit mēnešu laikā, piemēram, Čivavas štatā par nelegālu mežizstrādi tika veikti tikai 19 aresti un piespriesti divi notiesājoši spriedumi. GI-TOC izmeklētāji norāda, ka šāds izpildes rādītājs absolūti nav ietekmējis nelikumīgās koksnes tirdzniecības apjomus.

** **ASV Lacey Act:** ASV Tieslietu departaments 2025. gadā noteica papildu sankcijas pret Meksikas noziedzīgajām organizācijām, klasificējot tās kā teroristiskas. Tas nozīmē, ka ASV importētājiem draud kriminālatbildība, ja to piegādes ķēdē tiek konstatēta kartelu kontrolēta koksne. ASV, Meksika un Kanāda sadarbojas, USMCA līguma ietvaros, lai uzlabotu koksnes identifikācijas metodes, piemēram, DNS analīzes, lai robežkontroles laikā varētu ātri noteikt, vai koksne nāk no aizsargājamām teritorijām*

***Kopš 2025. gada beigām stājās spēkā arī jaunā **ES Atmežošanas regula – EUDR** uz kuru tiek liktas lielas cerības, neraugoties uz jau tagad identificētajām problēmām tās ieviešanā. Meksika ir klasificēta kā "standarta riska" valsts, kas nozīmē, ka uzņēmumiem, kas importē koksni no Meksikas uz ES, ir obligāti jāuzrāda precīzi ģeogrāfiskie dati, apliecinot, ka koksne nav iegūta atmežotās platībās pēc 2020. gada.*